FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT LEENDERT A. GEELHOED

föredraget den 2 juni 2005 [1]

I — Inledning

1. Genom förevarande talan har High Court of Justice, Queen's Bench Division (Förenade Konungariket) begärt att domstolen skall lämna förhandsavgörande angående tolkningen av artikel 11 i rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister [2] (nedan kallat direktivet).

2. Den hänskjutande domstolen önskar få klarhet i vid vilken tidpunkt en produkt skall anses ha satts i omlopp. Denna tidpunkt är avgörande för frågan huruvida ett krav mot tillverkaren har framställts i rätt tid, det vill säga inom den tioårsfrist som enligt artikel 11 i direktivet gäller efter det att en produkt satts i omlopp. En ytterligare omständighet är att den första överlåtelsen av produkten med påstådda säkerhetsbrister ägde rum mellan två företag inom samma koncern. Innebär en överlåtelse inom en koncern att en produkt satts i omlopp?

3. Det förefaller dessutom som om talan i det första målet har väckts inom tioårsfristen, men mot fel person, nämligen mot en leverantör (svaranden i det första målet) i den felaktiga föreställningen att leverantören var tillverkare. Det verkar följaktligen som om talan mot den faktiske tillverkaren (svaranden i det andra målet) väckts strax innan eller strax efter det att perioden löpte ut. Nästa fråga är således huruvida en nationell domstol i sådana situationer har rätt att behandla den talan som väckts mot svaranden i det första målet som en talan mot tillverkaren (svaranden i det andra målet, den svarande som avsågs i det första målet), eller, för det fall den andra talan mot tillverkaren väckts för sent, huruvida det är möjligt för den nationella domstolen att byta ut den andra svaranden mot den första.

1 — Originalspråk: engelska.

2 — EGT L 210, 1985, s. 29, svensk specialutgåva, område 15, volym 6, s. 239.

II — Tillämpliga bestämmelser

4. I artikel 1 i direktivet föreskrivs att "[t]illverkaren skall vara ansvarig för skador som orsakas av en defekt i hans produkt".

5. I artikel 7 i direktivet föreskrivs följande:

"Tillverkaren skall inte vara ansvarig enligt detta direktiv om han bevisar

(a) att han inte satt produkten i omlopp,

...".

6. I artikel 11 i direktivet föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall i sin lagstiftning föreskriva att den skadelidandes rättigheter enligt detta direktiv skall upphöra efter en period av tio år från den dag då tillverkaren satte den produkt som orsakat skadan i omlopp, såvida inte den skadelidande under mellantiden väckt talan mot tillverkaren."

7. I sin dom i målet Veedfald [3] fastställde domstolen att artikel 7 a i direktivet skall tolkas på så sätt att en defekt produkt har satts i omlopp, om den används vid tillhandahållandet av en bestämd medicinsk tjänst som består i att förbereda ett människoorgan för transplantation, med skada på organet som följd.

8. Förenade kungariket genomförde direktivet genom del I av 1987 års Consumer Protection Act, vilken trädde i kraft den 1 mars 1988. Avsnitt 4 i den lagen har följande lydelse:

"1) När talan angående en defekt i en produkt väcks med stöd av [bestämmelser i] denna del, skall svaranden undgå ansvar om han bevisar

...

3 — Domstolens dom av den 10 maj 2001 i mål C-203/99, Veedfald (REG 2001, s. I-3569).

b) att han inte vid någon tidpunkt tillhandahållit produkten till annan, eller

...

(d) att defekten inte fanns i produkten vid den relevanta tidpunkten,

...''

9. Dessutom har ett nytt underavsnitt 3 i avsnitt 11 A lagts till 1987 års Consumer Protection Act genom Limitation Act, vilket avsnitt har följande lydelse:

''En talan enligt detta avsnitt kan inte väckas efter det att den tioåriga tidsfristen räknat från den relevanta tidpunkten har löpt ut ... Enligt detta underavsnitt upphör rätten att väcka talan och detta gäller oavsett om denna rätt att väcka talan har uppstått efter det att den nämnda tioåriga tidsfristen löpt ut eller ej.''

III — Bakgrund, förfarandet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågor

10. Den 3 november 1992 vaccinerades barnet Declan O'Byrne, sökanden i den första tvisten, med en dos av vaccinet HIB vid mottagningen MacDonald Road Medical Centre.

11. Efter vaccinationen drabbades sökanden av en allvarlig hjärnskada. Sökanden har gjort gällande att hans skada orsakades av vaccinet, vilket enligt sökanden var defekt.

12. Tillverkaren av vaccinet var det franska bolaget Pasteur Mérieux Sérums et Vaccins SA, som sedermera ändrade namn till Aventis Pasteur SA (nedan kallat APSA).

13. Det engelska bolaget Mérieux UK Limited, var ett helägt dotterbolag till APSA och verkade som distributör av APSA:s produkter i Förenade kungariket. Mérieux UK Limited ändrade sedermera namn till Aventis Pasteur MSD (nedan kallat APMSD).

14. Den 18 september 1992 skickade APSA ett varuparti som omfattade enheter av vaccinet, inklusive den enhet som levererats till den skadelidande, till APMSD, som mottog försändelsen den 22 september 1992. APSA sände en faktura till APMSD avseende försändelsen, vilken APMSD betalade i vederbörlig ordning.

15. Vid ett okänt datum, före eller efter den 7 oktober 1992, förefaller APMSD ha sålt delar av försändelsen till Department of Health, Förenade kungariket, och direkt ha levererat dessa till ett sjukhus som Department of Health utsett. Sjukhuset överlämnade i sin tur dessa delar av försändelsen till den ifrågavarande kirurgkliniken där sökanden vaccinerades den 3 november 1992.

16. Den 2 november 2000 väckte sökanden talan om ersättning mot APMSD och gjorde gällande att APMSD hade tillverkat produkten.

17. Den 7 oktober 2002 väcktes en andra talan mot APSA. Sökandens ombud uppgav för den nationella domstolen att det var först under sommaren år 2002 som de insåg att det i själva verket var APSA, och inte APMSD som tillverkat produkten.

18. I denna tvist har APSA gjort gällande att talan väcktes den 7 oktober 2002 varför den, med hänsyn till att APSA den 18 september 1992 hade fört ut produkten på marknaden genom försändelsen till sitt dotterbolag som mottog försändelsen den 22 september 1992, hade väckts efter utgången av den talefrist som enligt avsnitt 11 A.3 i Limitation Act, genom vilken artikel 11 i direktivet införlivades med nationell rätt, löper i tio år efterdet datum då produkten sätts i omlopp. Sökanden har därför förverkat sin rätt att väcka talan.

19. Sökanden har emellertid gjort gällande att produkten inte satts i omlopp förrän den levererades från APMSD till det sjukhus som utsetts av Department of Health och att detta inte ägde rum förrän efter den 7 oktober 1992, det vill säga mindre än 10 år före den andra talans väckande. Sökanden har därför inte förverkat sin rätt att väcka talan.

20. Den 10 mars 2003 framställde sökanden en begäran vid den nationella domstolen om att APSA skall ersättas med APMSD i den första talan.

Tolkningsfrågorna

21. High Court of Justice, Queen's Bench Division, beslutade att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till domstolen för ett förhandsavgörande.

"1. Vid vilken tidpunkt skall en produkt, som den franska tillverkaren i enlighet med ett försäljningsavtal levererat till sitt helägda engelska dotterbolag, vilket i sin tur levererat produkten vidare, anses ha satts i omlopp enligt den korrekta tolkningen av artikel 11 i rådets direktiv?

(a) När produkten lämnar det franska bolaget,

(b) när produkten tas emot av det engelska bolaget,

(c) när produkten lämnar det engelska bolaget, eller

(d) när produkten tas emot av den som det engelska bolaget levererar till?

2. När talan, vilken syftar till att tillvarata sökandens rättigheter enligt rådets direktiv vad avser en produkt med påstådda säkerhetsbrister, väcks mot bolaget A i den felaktiga föreställningen att A har tillverkat den aktuella produkten och denna i själva verket har tillverkats av företaget B, har en medlemsstat då rätt att i lag ge nationella domstolar behörighet att behandla en sådan talan som en 'talan mot tillverkaren' i den mening som avse i artikel 11 i rådets direktiv?

3. Har en medlemsstat enligt en korrekt tolkning av artikel 11 i rådets direktiv rätt att ge en nationell domstol behörighet att låta ersätta A med B som svarande vid en talan som den som nämns ovan i den andra frågan (nedan kallad den aktuella talan) när

(a) den tioårsperiod som avses i artikel 11 har löpt ut,

(b) den aktuella talan väcktes mot A före utgången av den tioåriga tidsfristen och

(c) talan mot B inte väckts före utgången av den tioåriga tidsfristen avseende den produkt som orsakat den av sökanden åberopade skadan?"

IV — Bedömning

22. Den hänskjutande domstolen har ställt sin första fråga för att få klarhet i vad som avses med begreppet "satts i omlopp" i artikel 11 i direktivet. Den hänskjutande domstolen anger fyra möjliga tidpunkter, de två första avser en transaktion inom en koncern, och de två senare en transaktion längre fram i distributionskedjan.

23. En tillverkares skadeståndsansvar upphör tio år efter det datum då produkten sattes i omlopp. Begreppet "satts i omlopp" är därför viktigt för att exakt avgöra när tillverkarens strikta ansvar upphör. Detta begrepp förekommer inte bara i artikel 11, utan även i artiklarna 6, 7 och 17. [4]

24. Trots att detta begrepp är av stor betydelse, definieras det inte i direktivet. Vid tidpunkten för avfattningen ansågs det inte vara nödvändigt att definiera begreppet "satt i omlopp", eftersom det, vilket framgår av kommissionens motivering, "ansågs ge en motivering i sig genom dess betydelse enligt allmänt språkbruk". Enligt denna motivering har en produkt normalt satts i omlopp när den har börjat överlåtas i distributionskedjan. [5] Ett annat skäl för att begreppet inte definieras kan vara förekomsten av Konventionen om produktansvar när det gäller personskador eller dödsfall av den 27 januari 1977 (nedan kallad 1977 års konvention). [6] Systematiken i 1977 års konvention och direktivet är mer eller mindre densamma. Enligt artikel 2 d i 1977 års konvention har en produkt satts i omlopp när tillverkaren har levererat den till en annan person.

4 — Artikel 6.1 c har följande lydelse. "En produkt har en säkerhetsbrist när den inte ger den säkerhet som en person har rätt att vänta sig med hänsyn till alla omständigheter, däribland tidpunkten då produkten satts i omlopp."
I artikel 7 föreskrivs att tillverkaren inte skall vara ansvarig enligt detta direktiv om han bevisar
(a) att han inte satt produkten i omlopp, eller
(b) att det med hänsyn till omständigheterna är sannolikt att den defekt som orsakat skadan inte förelåg när produkten sattes i omlopp av honom eller att defekten uppstått senare, eller ...
(e) att det vetenskapliga och tekniska vetandet vid den tidpunkt då han satte produkten i omlopp inte var sådant att det var möjligt att upptäcka defekten, eller ... .
I artikel 17 föreskrivs att direktivet inte skall tillämpas på produkter som satts i omlopp före den dag då de bestämmelser enligt nationell rätt genom vilka medlemsstaterna införlivar direktivet träder i kraft.

5 — Europeiska gemenskapens Bulletin 1976, tillägg L11/15.

6 — http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/091.htm.

25. Detta förhållande visar att begreppet "satt i omlopp", till skillnad från vad som anges i kommissionens motivering, behöver definieras vad gäller den tidpunkt då tioårsperioden börjar löpa. Domstolen har ännu inte behövt definiera begreppet "satts i omlopp". Begreppet var föremål för domstolens bedömning i målet Veedfald[7], men det var inom ramen för artikel 7 a i direktivet, omständigheterna i målet var speciella och domstolen behövde inte ge en allmän definition av begreppet.

26. I målet Veedfald gjorde svaranden gällande att han aldrig hade satt produkten i omlopp. Svaranden var tillverkare av en defekt vätska avsedd att skölja igenom njurar före transplantation. Vätskan tillverkades av sjukhus A och användes i sjukhus B, vilka båda ägdes av svaranden. Enligt svarandens mening hade produkten använts vid tillhandahållandet av en tjänst (något som inte omfattas av direktivet) och inte vid någon form av försäljning. Svaranden gjorde gällande att produkten i detta fall aldrig hade lämnat kontrollsfären för det apotek som hade tillverkat vätskan och det sjukhus där den användes, varför den aldrig satts i omlopp i den mening som avses i artikel 7 a i direktivet.

7 — Ovan, fotnot 3.

27. Domstolen accepterade inte svarandens argument. Domstolen fastslog att sådana omständigheter inte är avgörande när, såsom i målet vid den nationella domstolen, användningen av produkten kännetecknas av att personen som den är avsedd för själv måste se till att han hamnar inom denna "kontrollsfär" (punkt 17) och besvarade frågan så, "att artikel 7 a i direktivet skall tolkas på så sätt att en defekt produkt har satts i omlopp, om den används vid tillhandahållandet av en bestämd medicinsk tjänst som består i att förbereda ett människoorgan för transplantation, med skada på organet som följd".

28. I förevarande mål är frågan inte *om* produkten har satts i omlopp, utan *när* den sattes i omlopp. Denna fråga huruvida vilket handlande som skall räknas är relevant för den första och, således även, den sista dagen i tioårsperioden.

29. Innan jag utreder denna fråga vill jag erinra om att direktivet är avsett att skapa en balans mellan konsumentintresset och tillverkarnas intresse. Denna balans bör beaktas vid tolkningen av begreppet "satt i omlopp". I detta syfte skyddar direktivet konsumenten genom föreskrifter om strikt ansvar för tillverkaren när skadan är orsakad genom en defekt i hans produkt. Å andra sidan är tillverkarens skadeståndsskyldighet begrän-

sad i tiden och upphör tio år från dagen då produkten sattes i omlopp. Artikel 11 i direktivet är således utformad i tillverkarnas intresse. Tidsbegränsningen är framför allt motiverad på grund av att strikt ansvar ställer högre krav på tillverkarna än skadeståndsansvar enligt de vanliga regelverken om kontraktuellt eller utomobligatoriskt skadeståndsansvar. För att inte motverka den tekniska utvecklingen och för att tillåta försäkringsskydd, ansågs det vara nödvändigt att begränsa det strikta ansvaret i tiden.

30. Som redan konstaterats förekommer begreppet "satts i omlopp" på flera ställen i direktivet. Det skall självfallet ha samma betydelse var det än förekommer i direktivet.

31. Vid vilken tidpunkt är en produkt satt i omlopp?

32. Ett flertal synpunkter har framförts i denna fråga. Sökanden, den italienska regeringen och kommissionen anser att den tidpunkt vid vilken en produkt satts i omlopp är när tillverkaren inte längre har kontroll över den ifrågavarande produkten eller när den överlåts till en person över vilken tillverkaren inte har någon kontroll. Det är den tidpunkt då produkten infördes i distributionskedjan genom en överlåtelse till tredje man (i förevarande fall det sjukhus som APMSD försåg med vaccin) som är av betydelse.

33. APSA och APMSD är av en annan uppfattning. De har gjort gällande att den avgörande faktorn är den tidpunkt då produkten lämnar den enhet där den tillverkats och att det saknar betydelse vad köparen, som är ett dotterbolag, har för identitet.

34. Det är tydligt att bestämmandet vid vilken tidpunkt perioden av strikt ansvar börjar skall vara så klar och objektiv som möjligt. Den får inte sättas för tidigt (tillverkningsprocessen är kanske inte avslutad) eller för sent (produkten kan befinna sig någonstans i distributionskedjan).

35. Det skulle strida mot ordalydelsen i direktivet om den aktuella tioårsperioden ansågs börja vid tidpunkten när detaljisten för ut produkten på marknaden, eftersom artikel 11 tydligt hänvisar till tillverkaren.

36. Det skulle vara för tidigt om en produkt ansågs vara satt i omlopp genom vilken leverans som helst från tillverkaren till mottagaren. Detta skulle strida mot motiveringen till 1977 års konvention och direktivet, dokument i vilka det tydligt anges att sådana institutioner inte är avsedda att omfattas av konceptet om att sätta en produkt i omlopp, eftersom någon kvalitetskontroll inte har kunnat avslutas och produkten inte är klar för att presenteras för potentiella kunder och därmed eventuella skadelidande.

37. Normalt sammanfaller utförandet av en produkt på marknaden med tidpunkten då den sätts i omlopp. Som redan konstaterats i det ovannämnda målet Veedfald är det emellertid inte alltid så. I det fallet fanns inte någon distributionskedja alls, men produkten sattes likväl i omlopp vid en viss tidpunkt. Det lämpligaste angreppssättet är att definitionen av begreppet kopplas till tidpunkten då kontrollen över produkten går förlorad. Enligt detta angreppssätt lämnar tillverkaren frivilligt kontrollen över produkten genom att överlämna den, genom en affärstransaktion, till en självständig enhet.

38. Så här långt är samtliga inblandade parter överens om synsättet. Meningarna börjar gå isär vad gäller transaktioner som sker inom en koncern.

39. Sökanden, kommissionen och den italienska regeringen anser att så länge som produkten stannar inom koncernens kontroll, så är det tillverkarens produkt.

40. Svarandena i tvisten vid den nationella domstolen har emellertid gjort gällande att frågan huruvida produkten har levererats till ett helägt dotterbolag, till ett bolag som i något annat avseende har koppling till tillverkaren eller till en oberoende tredje man, saknar betydelse. Enligt svarandenas mening är frågan huruvida tillverkaren frivilligt lämnar ifrån sig kontrollen över produkten. Svarandena gör gällande att tillverkningsprocessen i förevarande fall hade slutförts och att produkten lämnade APSA:s kontrollsfär när den sändes från APSA till APMSD. Efter det att produkten sålts och sänts till APMSD, hade APSA inte längre möjlighet att ändra eller anpassa produkten utan att också återkalla den. Enligt svarandenas mening skall något särskilt kriterium inte tillämpas på transaktioner inom en koncern.

41. Svarandena har tillagt att frågan om kontroll över en produkt inte skall förväxlas med frågan om kontroll över ett bolag. Det är två olika frågeställningar. Den första avser i

juridisk mening frågan om ägande, och den senare avser frågan om rösträtt. Svarandena har understrukit att trots att ett dotterbolag ingår i samma grupp av bolag som moderbolaget, så är det en egen juridisk person, med egna rättigheter och skyldigheter, som är åtskild från moderbolaget.

42. Som redan konstaterats är artikel 11 i direktivet huvudsakligen utformad i tillverkarens intresse. Konsumenter har emellertid också ett skyddsintresse, vilket består i att tillverkaren inte skall ha möjlighet att påverka längden på tidsbegränsningen för den skadelidandes rättigheter genom det sätt på vilket koncernen organiseras. Jag delar därför inte den uppfattningen att en transaktion inom en koncern skall behandlas på samma sätt som en transaktion till en tredje man.

43. För det första skall frågan om kontroll över produkten, eller när kontrollen övergår till annan, beaktas.

44. För det andra får den ekonomiska verkligheten inte förbises. Företagens sätt att organisera sin produktion, försäljning och marknadsföringsåtgärder varierar nämligen i stor utsträckning. Detta är särskilt fallet när ett företags organisation sträcker sig över flera medlemsstaters territorium. Under sådana omständigheter skiljer sig omständigheterna i än högre grad från varandra.

45. Samma eller jämförbara verksamheter kan vara organiserade på olika sätt beroende på till exempel skatterättsliga eller andra rättsliga konsekvenser som gäller för olika typer av organisationer. Medan några företag levererar sina produkter genom filialer, levererar andra företag sina produkter genom dotterbolag, och ibland levererar tillverkaren produkterna direkt till tredje man. Hybridkonstruktioner används också.

46. För det tredje står det klart att ju större organisatorisk mångfald som förekommer, desto större är behovet av ett klart och tydligt kriterium för att avgöra vid vilken tidpunkt som en produkt satts i omlopp. Denna tidpunkt sammanfaller med den då kontrollen över produkten har överlämnats, det vill säga med den tidpunkt då produkten för första gången överlåtits till en fysisk person eller till ett företag utanför koncernen, det vill säga en oberoende tredje man. Vore det fråga om någon annan tidpunkt skulle början på den ifrågavarande tidsperioden variera beroende på om en tillverkare använt sig av ett dotterbolag eller filial för leverans, medan frågan om kontrollen är densamma vad gäller båda alternativen. Vilken associationsform som valts saknar betydelse för tillämpningen av direktivet.

47. Så länge som produkten inte överlämnats till en tredje man som inte står under koncernens kontroll kan det således förutsättas att produkten fortfarande kontrolleras av den koncern som den ifrågavarande tillverkaren tillhör.

48. Som kommissionen på goda grunder påpekat kan det datum då den första överlåtelsen inom en koncern äger rum vara en för tidig tidpunkt, eftersom riskerna att en produkt kommer i kontakt med personer utanför koncernen i de flesta fall troligen är små till dess produkten lämnar något av koncernbolagens kontroll. Om den första överlåtelsen inom koncernen skulle anses sätta produkten i omlopp skulle tidsperioden för strikt ansvar lätt kunna beskäras. Så är till exempel fallet när en produkt stannar i ett dotterbolag eller någon annan anläggning som tillhör tillverkaren utan att den används under ett antal år och därefter säljs eller hyrs ut till någon utanför koncernen.

49. Så länge som produkten stannar inom koncernen kan tillverkaren fortfarande garantera att produkten inte kommer i händerna på potentiella skadelidande. Detta innebär att tidsperioden för tillverkarens strikta ansvar ännu inte inletts. Tillverkaren kan vara skadeståndsskyldig enligt andra regelverk, men inte enligt direktivet.

50. Dessutom kan utomstående sakna kännedom om vid vilken tidpunkt produkten för första gången överläts från tillverkaren till ett dotterbolag. När det är fråga om åtskilliga transaktioner inom koncerner kan det vara komplicerat att bevisa när och var den första leveransen ägde rum. Såväl den skadelidande som andra intresserade parter (vilken leverantör som helst enligt artikel 3.3 i direktivet) har rätt att kräva ett klart och tydligt kriterium för fastställande av tidpunkten när en produkt satts i omlopp. Inom koncerner är förhållandena ofta inte tillräckligt transparenta för att vara användbara i detta hänseende.

51. Som jämförelse vill jag påpeka att argumentet att ett dotterbolag rättsligt sett är skilt från moderbolaget (och att överföringen från ett rättssubjekt till ett annat inom samma koncern sålunda sammanfaller med tidpunkten då en produkt sätts i omlopp) inte är övertygande. Att olika

juridiska personer används är av olika anledningar vanligt förekommande. Liksom vad som gäller på det konkurrensrättsliga området kan åtskilda juridiska personer i enlighet med artikel 81 EG mycket väl behandlas som en enda enhet. [8] Så är fallet på grund av det nära ekonomiska sambandet dememellan. Detta innebär att dispositioner demellan måste anses utgöra interna fördelningar av funktioner och roller inom denna ekonomiska enhet. Av nämnda anledning faller dispositioner inom en koncern utanför tillämpningsområdet för artikel 81 EG. På samma sätt kan det inte accepteras att en produkt anses ha satts i omlopp när den överförs till en av moderbolagets distributionsenheter, oavsett om det är en filial eller ett dotterbolag. Det förhållandet att denna distributionsenhet kommer att faktureras är inte avgörande med hänsyn till att intern prissättning för överlåtelser är vanligt förekommande vid transaktioner inom koncerner.

52. Tidsperioden för strikt ansvar bör således börja löpa när tillverkaren frivilligt lämnar kontrollen över produkten genom att av kommersiella skäl överlämna den till någon som är fristående i förhållande till den koncern som tillverkaren tillhör.

8 — Se till exempel dom av den 25 november 1971 i mål 22/71, Béguelin Import (REG 1971, s. 949).

Den andra och den tredje tolkningsfrågan

53. Den hänskjutande domstolen begär genom sin andra fråga att domstolen skall klargöra huruvida artikel 11 i direktivet tillåter att en medlemsstat i lag ger nationella domstolar behörighet att behandla en talan som en *"talan mot tillverkaren"* när den väcks mot bolaget A i den felaktiga föreställningen att A har tillverkat den aktuella produkten när denna i själva verket har tillverkats av företaget B. Den tredje frågan avser frågan om rätt att ersätta en svarande med en annan svarande. Den hänskjutande domstolen har genom sin fråga begärt att domstolen skall klargöra huruvida det är tillåtet att ersätta B (tillverkaren) med A (den aktuella svaranden) när talan mot B väckts senare än den tioårsperiod som föreskrivs i artikel 11 i direktivet.

54. Vid bedömningen av dessa frågor kommer jag att kalla APMSD för A och APSA för B. Jag kommer också att bortse från den omständigheten att det saknas vissa uppgifter i beslutet om hänskjutande. Det framgår till exempel inte varför det dröjde viss tid (från november år 2000 till oktober år 2002) innan sökanden väckte talan mot APSA. Det framgår inte heller hur APMSD reagerade när det mottog kraven ller om och när detta

bolag meddelade sökanden om den faktiske tillverkarens identitet. Dessa frågor ankommer på den hänskjutande domstolen att avgöra.

55. Jag vill inledningsvis erinra om att det är tillverkaren som avses i artikel 11 i direktivet. Vem som kan anses utgöra en tillverkare definieras i artikel 3 i direktivet: den faktiske tillverkaren och den som anger sig vara tillverkare genom att sätta sitt namn, varumärke eller annat utmärkande kännetecken på produkten.

56. En skadelidande kan dessutom väcka talan mot vilken leverantör som helst när tillverkaren inte kan identifieras och när leverantören inte inom rimlig tid informerar den skadelidande om identiteten hos tillverkaren eller den som levererat produkten till honom. I detta fall skall leverantören enligt artikel 3.3 i direktivet anses vara tillverkare.

57. Som redan konstaterats syftar artikel 11 i direktivet till att fastställa ett bestämt slutligt datum från och med vilket tillverkarens strikta ansvar upphör om inte en talan mot honom väckts före detta datum.

58. Det framgår klart att tioårsperioden inte har avbrutits om en skadelidande felaktigt väckt talan mot en person som inte är tillverkare i den mening som avses i artikel 3 i direktivet. Ett sådant fel kan mycket väl medföra att tioårsfristen under tiden hinner löpa ut, eftersom det enligt direktivet inte är tillåtet att åsidosätta tidsfristen i nationella domar eller beslut när talan mot ett annat bolag än tillverkaren har väckts före utgången av densamma, eftersom detta skulle innebära att den jämvikt mellan användarnas och tillverkarnas intresse som uppnåtts genom direktivet skulle urholkas.

59. Mot denna bakgrund skall jag mot bakgrund av den faktiska situationen i tvisten vid den nationella domstolen utreda den hänskjutande domstolens andra och tredje fråga.

60. Det är ostridigt att tillverkaren och leverantören i förevarande fall tillhör samma koncern. Som framgår av svaret på den hänskjutande domstolens första tolkningsfråga är APMSD varken en leverantör som är en oberoende tredje man eller den faktiske tillverkaren. Det är emellertid den juridiska person som den första gången satte produkten i omlopp genom att överlåta den till en part utanför koncernen. Talan kan därför

enligt artikel 3.3 i direktivet väckas mot APMSD i dess egenskap av leverantör.

61. När den påstådda defekta produkten har satts i omlopp av ett bolag som ingår i samma koncern som det bolag som tillverkade produkten, skulle den berörda skadelidande mycket lätt kunna missta sig vad gäller tillverkarens rätta identitet.

62. Om talan felaktigt väckts mot leverantören i den felaktiga föreställningen att han utgör tillverkaren, bör han omedelbart informera den som väckt talan om tillverkarens identitet, särskilt när leverantören, såsom i förevarande fall, är ett dotterbolag till tillverkaren. Om han underlåter att göra det, bör/kan han med stöd av en analog tillämpning av artikel 3.3 i direktivet behandlas som tillverkare.

63. Om den skadelidande inte har kännedom om tillverkarens identitet kan han, såsom redan konstaterats, väcka talan mot en leverantör, vilken för att undvika skadeståndsskyldighet måste ange tillverkarens identitet. Detsamma gäller om leverantören felaktigt tas för tillverkaren av produkten. Det följer nämligen av systematiken i artikel 3.3 i direktivet att det med ett bestridande av att vara tillverkare följer en skyldighet att uppge tillverkarens identitet för den som väcker talan. Detta gäller för det fall leverantören har kännedom om vem som är tillverkare, vilket förefaller vara mycket sannolikt i förevarande fall.

64. Det vore oacceptabelt att den skadelidandes talan skulle avvisas på grund av att tidsfristen löpt ut, vilket skulle kunna vara fallet om en leverantör som felaktigt stämts in som tillverkare skulle försumma att inom rimligt tid förse den skadelidande med tillgänglig information avseende tillverkarens identitet.

65. Jag finner därför att det inte strider mot direktivet, särskilt artiklarna 3.3 och 11, att tillåta en nationell domstol, vid vilken en skadelidande väckt talan mot en leverantör, att behandla denna talan som en "talan mot tillverkaren", när leverantören hade kännedom om vem som var tillverkare och kunde ha informerat den skadelidande för att denne i tid skulle ha kunnat väcka talan mot tillverkaren inom den tioårsfrist som gäller enligt artikel 11 i direktivet.

66. Mot bakgrund av min föreslagna lösning på den andra frågan, saknas anledning att pröva den tredje frågan.

V — Förslag till avgörande

67. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att domstolen besvarar frågorna från High Court of Justice, Queen's Bench Division på följande sätt:

Artikel 11 i rådets direktiv 85/374/EEG av den 25 juli 1985 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om skadeståndsansvar för produkter med säkerhetsbrister skall tolkas så att en produkt anses vara satt i omlopp från den tidpunkt när den överlåts från en person eller ett bolag över vilken/vilket tillverkaren utövar faktisk kontroll till en person eller ett bolag över vilken/vilket tillverkaren inte utövar någon sådan kontroll.

När en talan om rättigheter avseende påstått defekta produkter, som enligt direktiv 85/374/EEG tillkommer klaganden, väcks mot en leverantör inom den i artikel 11 i nämnda direktiv angivna tioårsfristen, och detta sker i den felaktiga föreställningen att leverantören tillverkat den ifrågavarande produkten medan denna i själva verket tillverkats av ett annat bolag inom samma koncern, i vilken både leverantören och tillverkaren ingår, har den nationella domstol vid vilken talan väckts rätt enligt bestämmelserna i direktiv 85/374/EEG, särskilt enligt artiklarna 3.3 och 11, att behandla en sådan talan som en talan mot tillverkaren, i den mening som avses i artikel 11 i direktivet, när leverantören hade kännedom om tillverkarens identitet och hade möjlighet att inom rimlig tid, och i vart fall innan tioårsfristen löpt ut, informera den skadelidande härom.